

Κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος

Ορθόδοξος Συγ-γραμματέας:

Καθηγ. Δρ. Νικόλαος Λουδοβίκος
Χορτιάτης 57010
Θεσσαλονίκη
Greece / Griechenland
Phone: +30-2310-348004
Telefax: +30-2310-300360
E-mail: nloudovikos@aeath.gr

Ρωμαιοκαθολικός Συγ-γραμματέας:

Dr. Johannes **Oeldemann**
Johann-Adam-Möhler-Institut f. Ökumenik
Leostr. 19 a, 33098 Paderborn
Germany / Deutschland
Phone: +49-5251-8729804
Telefax: +49-5251-280210
E-Mail: J.Oeldemann@moehlerinstitut.de

Ανακοινωθέν – Βελιγράδι 2007

Η τέταρτη συνάντηση της Κοινής Ομάδας Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος έλαβε χώρα μετά από πρόσκληση του ορθοδόξου συμπροέδρου της, Επισκόπου Βraničevo Δρ. Ιγνατίου Μιδιέ από τις 31 Οκτωβρίου έως τις 4 Νοεμβρίου 2007 στη Σερβία. Αρχικά πραγματοποιήθηκε μία συνάντηση στην Ορθόδοξη Θεολογική Σχολή στο Βελιγράδι, κατά την οποία ο πρύτανης της Σχολής, Επίσκοπος Μπάτσκας Δρ. Ειρηναίος Βυλονιέ και ο ρωμαιοκαθολικός Αρχιεπίσκοπος Βελιγραδίου Stanislav Hočevar υποδέχθηκαν τα μέλη της Ομάδας Εργασίας. Στη συνέχεια ταξίδεψαν τα μέλη της Ομάδας Εργασίας στη Velika Plana, όπου έλαβαν χώρα οι συνεδριάσεις. Η τοπική μονή Pokajnika παρείχε την ευκαιρία για μία πνευματική σύνδεση της συνάντησης με τη λειτουργική ζωή της μοναστικής κοινότητας.

Στην τέταρτή της συνάντησης η Ομάδα Εργασίας ασχολήθηκε με το θέμα «Διδασκαλία και Πρακτική του Πρωτείου στο Μεσαίωνα». Μ' αυτόν τον τρόπο συνέχισε τη σειρά συζητήσεων που είχε ξεκινήσει στην προηγούμενη συνάντηση στη Chevetogne, και με την οποία θέλει να εξετάσει την ανάπτυξη της θεωρίας του Πρωτείου στη συνάφεια της συγκεκριμένης πρακτικής του Πρωτείου. Στη φετεινή συνεδρίαση συζητήθηκαν οι εξελίξεις σε συνάρτηση με τη Γρηγοριανή Μεταρρύθμιση, την αντιπαράθεση μεταξύ παπισμού και συνοδισμού στη Δύση, τη σημασία των ενωτικών συνόδων της Λυών (1274) και της Φερράρας-Φλωρεντίας (1438/39), όπως επίσης και των απόψεων ανατολικών και δυτικών θεολόγων εκείνης της εποχής.

Διαπιστώθηκε ότι η εξέλιξη του ρόλου του Επισκόπου Ρώμης και η εμφάνιση της ιδέας ενός κεντρικού “παπικού αξιώματος” στην Εκκλησία δεν μπορεί να περιγραφεί αν δε λάβουμε υπόψιν τις πολιτικές και κοινωνικές συνθήκες του Μεσαίωνα. Η Γρηγοριανή Μεταρρύθμιση για παράδειγμα καθορίστηκε από την προσπάθεια να εξαληφθούν τα κακώς κείμενα στη Δυτική Εκκλησία. Στα πλαίσια αυτής της διαδικασίας οι Πάπες εκείνης της εποχής περιόρισαν σταδιακά την επίδραση των κοσμικών αρχόντων στην Εκκλησία, αυξάνοντας μ' αυτόν τον τρόπο όλο και περισσότερο τη δική τους εξουσία. Σήμερα, η ορθόδοξη πλευρά αντιμετωπίζει μεν με κριτική στάση το αποτέλεσμα της παραπάνω διαδικασίας, που ήταν η αύξηση της εξουσίας των Επισκόπων της Ρώμης, και η οποία είχε επίσης επίδραση στο ρόλο τους στην Καθολική Εκκλησία, ταυτόχρονα όμως αναγνωρίζει τη θετική πρόθεση που κρύβονταν πίσω από τη Γρηγοριανή Μεταρρύθμιση. Ο κεντρικός ρόλος του Πάπα στη Δύση δεν προέκυψε όμως μόνο μέσα από την αντιπαράθεση με τους κοσμικούς άρχοντες, αλλά ενισχύθηκε και από τις νεοεμφανιζόμενες πολιτιστικές και θρησκευτικές δομές, όπως για παράδειγμα τα τάγματα επαιτείας και τα πανεπιστήμια.

Στο πλαίσιο αυτό άλλαξε στο Μεσαίωνα ριζικά το αξίωμα του Πρώτου, το οποίο κατείχε ο Επίσκοπος Ρώμης ήδη από την πρώτη χιλιετία. Ο Πάπας ανέλαβε όλο και περισσότερα καθήκοντα, τα οποία αρχικά ήταν στην αρμοδιότητα του τοπικού Επισκόπου. Η προσφυγή σ' αυτόν γινόταν πλέον άμεσα και παρενέβαινε όταν υπήρχαν προβλήματα σε κάποια τοπική Εκκλησία. Κάτω απ' αυτές τις συνθήκες εξηγείται γιατί οι Πάπες άρχισαν τότε να έχουν ολοένα

και περισσότερο την αξίωση να ασκούν καθήκοντα Επισκόπου σ' ολόκληρη την Εκκλησία. Η συναίσθηση της διάκρισης μεταξύ επισκοπικών καθηκόντων και διακονίας του Πρώτου είχε πια χαθεί.

Παρομοίως, οι Σύνοδοι της Λυών ΙΙ και της Φερράρας-Φλωρεντίας πρέπει να ερμηνευθούν μέσα στο ιστορικό τους πλαίσιο. Ως μία προσπάθεια να αποκαταστήσει την ενότητα της Εκκλησίας η Σύνοδος της Φερράρας-Φλωρεντίας απέτυχε. Πρέπει να σημειωθεί ωστόσο ως θετικό το γεγονός ότι τα ερωτήματα που συζητήθηκαν αποτελούν ένα πρόγραμμα για το διάλογο και ότι χωρίς αμφιβολία αναγνωρίζει ο ένας τον άλλο ως Εκκλησία και ότι μίλησαν μεταξύ τους σε ίσο επίπεδο.

Μεταξύ των παραγόντων που οδήγησαν στη ρήξη μεταξύ Ορθοδόξων και Καθολικών, δεν επιτρέπεται να υποτιμήσουμε – πέρα από τις δογματικές και λειτουργικές διαφορές – τα νομοκανονικά προβλήματα. Με την εμφάνιση παράλληλων κανονικών δομών συνδέεται και η συνείδηση μίας αντιπαράθεσης των δύο Εκκλησιών, η οποία τρέφεται από τις θεολογικές διαφορές τους. Μόνο κατόπιν της δημιουργίας αυτών των ιεραρχικών δομών πραγματοποιήθηκε το σχίσμα μεταξύ Ανατολής και Δύσης. Το ερώτημα του πώς πρέπει να αξιολογηθεί η δημιουργία παράλληλων κανονικών δομών στην εποχή των σταυροφοριών πρέπει να διερευνηθεί με μεγαλύτερη λεπτομέρεια ιστορικά, για να αποσαφηνιστεί με ποια πρόθεση τοποθετήθηκαν στην Ανατολή Λατίνοι Επίσκοποι.

Συνολικά, οι συζητήσεις κατέστησαν σαφές, ότι είναι ζωτικής σημασίας, για να κατανοήσουμε σημαντικές δηλώσεις σχετικά με τον παπισμό του Μεσαίωνα, να λάβουμε υπόψιν το συγκεκριμένο ιστορικό πλαίσιο, τη σημασία που είχαν στην εποχή τους, αλλά και την επιρροή τους διαχρονικά. Είναι απαραίτητο να γίνει διαχωρισμός μεταξύ της πρακτικής του Πρωτείου, έτσι όπως αυτή αναπτύχθηκε μέσα από συγκεκριμένες ιστορικές συγκυρίες, και της φύσης του Πρωτείου. Ως εκ τούτου, πρέπει να βρεθεί ένας τρόπος για να ξεπεραστούν ορισμένες απόψεις του παρελθόντος και να ενσωματωθούν τα ουσιαστικά στοιχεία που διατηρήθηκαν και στις δύο παραδόσεις, σε μία κοινή κατανόηση του Πρωτείου. Μ' αυτό το σκεπτικό, τα μέλη της Ομάδας Εργασίας αντάλλαξαν απόψεις για το πώς θα μπορούσε να ασκηθεί το Πρωτείο στην περίπτωση που επιτευχθεί η πλήρης κοινωνία.

Η κοινή Ομάδα Εργασίας Ορθοδόξων και Ρωμαιοκαθολικών Άγιος Ειρηναίος ιδρύθηκε το 2004 στο Paderborn (Γερμανία). Ανήκουν σ' αυτήν δεκατρείς ορθόδοξοι θεολόγοι (από τα Πατριαρχεία της Κωνσταντινούπολης, της Αντιόχειας, της Μόσχας, της Σερβίας, της Ρουμανίας και της Βουλγαρίας, από τις Ορθόδοξες Εκκλησίες της Ελλάδος, της Πολωνίας, της Σλοβακίας και της Εσθονίας, όπως και από την Ορθόδοξη Εκκλησία της Αμερικής) και δεκατρείς καθολικοί θεολόγοι (από το Βέλγιο, τη Γερμανία, τη Γαλλία, την Ιταλία, την Ολλανδία, την Αυστρία, την Πολωνία και τις ΗΠΑ). Η δεύτερη συνεδρίαση της Ομάδας Εργασίας πραγματοποιήθηκε το Νοέμβριο του 2005 στη Μονή Πεντέλης στην Αθήνα, η τρίτη συνάντηση το Δεκέμβριο του 2006 στη Μονή των Βενεδικτίνων στη Chevetogne (Βέλγιο).

Κατά το κλείσιμο της συνεδρίασης τα μέλη της Ομάδας Εργασίας συμμετείχαν στη Θεία Ευχαριστία στην ορθόδοξη και στην καθολική Εκκλησία στο Βελιγράδι αντίστοιχα. Εκ μέρους των συμμετεχόντων ευχαρίστησε ο Επίσκοπος Magdeburg Δρ. Gerhard Feige (Γερμανία), και καθολικός συμπρόεδρος της Ομάδας Εργασίας, τον Επίσκοπο Braničevo για τη φιλοξενία του, όπως επίσης και τη Δράση Αλληλεγγύης "Renovabis" και το Ίδρυμα Konrad Adenauer για την οικονομική υποστήριξη της διάσκεψης αυτής. Η επόμενη συνεδρίαση της Ομάδας Εργασίας θα πραγματοποιηθεί το Νοέμβριο του 2008 στη Βιέννη.

